

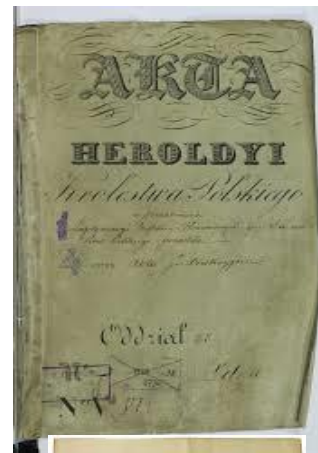
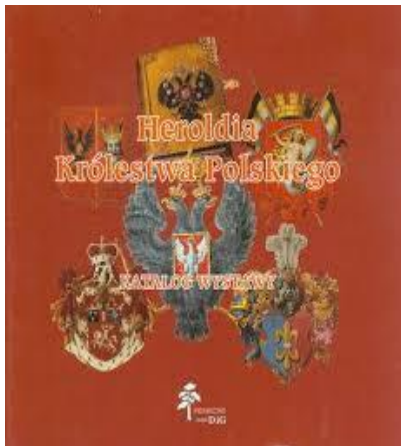
8 maja 2018 – Cykl – Genealogia w Ursynotece –
Wykład dr Andrzeja M. Nowika "Wywody przed Heroldią Królestwa Polskiego"
– Stan szlachecki w okresie przedrozbiorowym.
Procedura legitymacyjna przed Heroldią Królestwa Polskiego (wymagane dokumenty). Ustalenia heraldyczne.

Heroldia – urząd, zwykle monarszy, czasem państwowy lub prywatny, zajmujący się administrowaniem tytułami szlacheckimi gromadzący i sprawdzający informacje o nadaniach tytułów, nobilitacjach, indygenatach (indygenat z łac. indygena – krajowiec, tubylec, swojski – uznanie obcego szlactwa i nadanie rodowi szlacheckiemu, wobec którego stosowano indygenat, przywilejów szlacheckich w państwie uznającym), gromadzący wizerunki herbów wraz z nazwiskami rodów, którym herby te są przypisane, oraz dbający o poprawność tych herbów. W wielu krajach, zwłaszcza obecnie np. w Wielkiej Brytanii, heroldie zajmują się nie tylko herbami rodzowymi, ale i herbami, godłami i flagami korporacji, firm, organizacji i innych osób prawnych.

Heroldia Królestwa Polskiego – władza rządowa, komisja dla rozpatrywania dowodów szlactwa, czyli legitymacji szlacheckiej, ustanowiona w Polsce po roku 1831, po zakończeniu powstania listopadowego pierwotnie (od 1832) w formie Tymczasowego Komitetu do Rozpoznawania Szlactwa. Ukaz carski powołujący Heroldię nosi datę 25 czerwca (7 lipca nowego stylu) 1836 i ustanawia Heroldię przy II. Radzie Stanu Królestwa Polskiego w oparciu o przepisy art. 51-55 ustanowionego równocześnie prawa o szlactwie. Zlikwidowany został zarazem tym dekretem działający w Warszawie Tymczasowy Komitet, a jego akta przekazano do Heroldii. Prezesem Heroldii był hrabia Aleksander Colonna – Walewski.

Ukaz cesarski „prawo o szlactwie” z 25 czerwca (7 lipca) 1836 r. nałożył na szlachtę w Królestwie Polskim obowiązek wylegitymowania się ze szlactwa – udowodnienia przynależności do stanu szlacheckiego. W założeniu prawo to miało m.in.:

- a. Szlachcie rodowej przywrócić należne jej prawa,
- b. Osobom zasłużonym w administracji lub w wojsku umożliwić uzyskanie tytułu szlacheckiego diedzicznego (prawo ubiegania się przysługiwało wojskowym w służbie czynnej w stopniu oficerskim oraz urzędnikom sprawującym urząd cywilny IV klasy) lub osobistego (prawo ubiegania się mieli: wojskowi, którzy otrzymali stopień oficerski w chwili zwolnienia ze służby, urzędnikom państwowym X klasy; w drodze tzw. „łaski najwyższej” można było uzyskać każdy rodzaj szlactwa niezależnie od posiadanej klasy czy rangi)
- c. Zabezpieczać tytuły już posiadane, pod warunkiem udowodnienia ich w postaci przedstawienia dowodu stanu (dyplom panującego; konstytucje sejmowe nadające szlactwo czy herb, przedstawione w oryginale lub kopii wyjętej z akt Metryki Koronnej i Litewskiej; dopuszczono się także, że osoba legitymująca się przed rokiem 1795 była dygnitarzem koronnym, członkiem Senatu lub Izby poselskiej, sprawowała poselstwo przy zagranicznych dworach, była odznaczona Orderem Orła Białego lub św. Stanisława bądź posiadała „zupełnym prawem własności” jedną całą wieś – w tym wypadku dowodem był akt kupna, sprzedaży, cesji, darowizny, akt działów familijnych, a później nawet wyciąg z hipoteki pruskiej; osoba ubiegająca się o szlactwo miała stopień oficera polskiego, od kapitana w górę; w roku 1839 kryteria te zostały zliberalizowane postanowieniem cesarskim).

Po zaprowadzeniu w Warszawie Senatu, Heroldia pozostawiona była od 1841 jako osobna instytucja, przy ogólnych zebraniach tegoż senatu. W marcu 1861 atrybucje ogólnych zebrań Senatu przeszły na nowo utworzoną radę stanu królestwa, wskutek czego i Heroldia poddawała niektóre ze swoich czynności pod rozpoznawanie rady stanu.

Na koniec ukazem carskim z 24 maja (5 czerwca) 1861 Heroldia Królestwa Polskiego została zwinęta.